

Knihovny malých obcí na křižovatce

Potřeba zřizovat a provozovat knihovny a archivy patří k tisíciletým počínům mnoha civilizací. I když můžeme říci, že instituce knihovny svůj monopol na uchovávání a zprostředkování znalostí, zkušeností a prožitků lidí již dávno ztratila, nejedná se o obecně vzato o mrtvou záležitost. Přístup k novým komunikačním prostředkům vytváří kvalitativně nový stav – který představuje existenční riziko především pro základní knihovny v menších obcích. Odstranění tohoto rizika spočívá v dodržení několika základních prvků: zachování veřejnoprávnosti, zachycení nových komunikačních technologií a co je v malé obci patrně nejdůležitější – vytvoření funkčně účelného a lidsky příjemného prostředí.

Pokud se toto podaří a mimo to bude myšlenka udržení knihovny nakloněna místní samospráva – knihovny i v méně lidnatých sídlech mohou přežít. Trend je v tomto směru ovšem zcela jednoznačný – v roce 1993 existovalo v ČR 6238 knihoven, o 14 let později statistiky uvádějí pokles na 5533.

Kontrastně vůči současnosti působí situace z období počátku samostatnosti ČSR. Snad nejlépe to dokládá snaha Národního shromáždění československého, která vyvrcholila před bezmála 90 lety, 22. července 1919 přijetím z. č. 430 Sb. o zřizování veřejných knihoven obecních. Zpravodaj zákona agrárník Maxmilian Pilát, řídící učitel ze středomoravského Liptálu, neměl s obhajobou předlohy žádný problém. Tehdejší zákonodárci vnímali obsah zákona jako svého druhu završení národně obrozeneckých tradic 19. století a schválili jej prakticky bez diskuze napříč politickými stranami.

V úvodních paragrafech mimo jiné čteme: *„Na doplnění a prohloubení vzdělanosti všech vrstev obyvatelstva zřizovány budte politickými obcemi veřejné knihovny s četbou vzdělávací, naučnou i zábavnou, která má skutečnou vnitřní hodnotu ... Náklad na zřízení a udržování veřejné knihovny hradí politická obec jako řádné vydání obecní...“*

Právě probíhající období prázdnin a dovolených nabízí více než kdy jindy dostatek volného času k četbě. Podle domácích i mezinárodních zjištění jsme národem mimořádně náruživých čtenářů (alespoň jednu knihu ročně prý přečte 83% obyvatel Česka – [zdroj UCL 2007](#) - ve srovnání s 58% obyvatel EU). Jestliže pilností se v pozitivním slova smyslu vymykáme, literárním vkusem z evropského kontextu nijak nevybočujeme. Nejoblíbenějším žánrem je oddechová beletrie, v podstatě tedy knihy, které máme tendenci přečíst, odložit a až na výjimky se k nim již nevracet. Proč si je tedy „pouze“ nevypůjčit? Podobně spatřuji ve své současné životní etapě užitečnost místní knihovny v možnosti přístupu k dalšímu druhu literatury s „omezenou trvanlivostí“ a to dětských knížek. Čtení dětem považují odborníci za klíčovou podmínku úspěšného rozvoje jejich intelektu. V naší domácnosti upřednostňujeme možnost opatřit si knihy pro děti formou výpůjčky z knihovny nebo od známých před jejich nákupem ...

Pokud tedy ještě nejste registrovanými čtenáři naší knihovny, je ten pravý čas přesvědčit se, co zábavného či poučného má třeba právě i pro Vás paní knihovnice připraveno!

Ing. Jiří Franc – předseda KPM